Förstå ditt stickmönster

En liten guide till att knäcka mönsterkoden

av Melissa Lennartsson

Stickmönster är ett eget språk

... som faktiskt inte är så svårt att lära sig. Men alla har vi en gång varit där. Man har hittat det perfekta stickmönstret, köpt garnet och plockat fram stickorna. Sedan börjar man läsa instruktionerna och... fattar ingenting!

Maskor ska lyftas, varv ska upprepas och någonstans bland alla parenteser gäller det att hålla reda på vilken storlek man egentligen stickar.

Även om mönsterspråket kan se krångligt följer stickmönster ofta samma grundläggande logik. När du väl förstår hur de är uppbyggda blir de betydligt lättare att läsa.

I den här guiden går vi igenom hur du tolkar de vanligaste instruktionerna, förkortningarna och symbolerna. Så att du kan lägga lite mindre tid på att försöka förstå mönstret och lite mer tid på att faktiskt sticka.

Vad får du lära dig?

- Hur ett stickmönster är uppbyggt och vad du behöver kontrollera innan du börjar
- Hur du tolkar de olika beståndsdelarna i ett mönster
- Vad vanliga stickförkortningar betyder
- Hur du läser och följer instruktioner steg för steg
- Hur ett enkelt stickdiagram fungerar

Bra att veta!

Det finns ingen helt universell standard för hur stickmönster skrivs. Olika designers använder ibland olika förkortningar, symboler och sätt att beskriva samma teknik. Läs därför alltid mönstrets egna förklaringar först.

Mönstrets anatomi

Vad betyder allt det där i början av mönstret?

Det är på de första sidorna i mönstret du får veta vad du ska sticka med, vilket garn du ska välja, vilken storlek du ska välja och annan viktig information. Här följer några vanliga delar på de första sidorna i mönstret.

Del	Vad betyder det?
Storlekar	De storlekar som mönstret är skrivet för, exempelvis XS–XL. Du väljer en storlek att sticka efter.
Övervidd	Plaggets omkrets runt bröstet, mätt på det färdiga plagget.
Rörelsevidd	Skillnaden mellan plaggets övervidd och din bystvidd. Positiv rörelsevidd ger en lösare passform, negativ rörelsevidd ger en mer kroppsnära passform.
Garn	Rekommenderad garnkvalitet, mängd och ibland garnalternativ.
Stickor	Rekommenderade stickstorlekar och typer av stickor.
Stickfasthet	Hur många maskor och varv det blir på en yta av 10 × 10 cm, när rekommenderat garn och stickor används.
Konstruktion	Hur plagget byggs upp, exempelvis uppifrån och ned, nedifrån och upp eller i separata delar.

The Everyday Sweater

Ett exempel

Storlekar: XS (S) M (L)
Övervidd: 92 (100) 108 (116) cm
Garn: Sandnes Peer Gynt *eller* DROPS Karisma
Garnåtgång: 300 (350) 400 (450) g
Stickor: Rundsticka 4 och 3,5 mm
Stickfasthet: 23 m x 30 v = 10 × 10 cm på stickor 4 mm i slätstickning
Konstruktion: Stickas uppifrån och ned

Kroppsmått och plaggmått är inte samma sak

Ett stickat plagg behöver inte ha samma mått som kroppen det ska sitta på. Skillnaden mellan kroppens mått och plaggets färdiga mått kallas ofta *rörelsevidd*. Om kroppens bystvidd är 96 cm, medan plaggets övervidd är 106 cm, får plagget 10 cm positiv rörelsevidd. Det betyder att plagget är 10 cm vidare än kroppen.

Vilken siffra är min?

Så fungerar storlekar och paranteser

De flesta stickmönster innehåller flera storlekar samtidigt. För att slippa skriva om mönstret för varje storlek anges siffror för flera storlekar i följd, ofta avskilda med paranteser för att de ska bli enklare att läsa av. Du ska alltid följa den siffra som motsvarar din storlek och fortsätta med samma position genom hela mönstret.

Ett exempel

I vårt exempelmönster finns storlekarna XS (S) M (L).
I mönstret står det nu:

Lägg upp 88 (96) 104 (112) m

XS	S	M	L
88 m	96 m	104 m	112 m

Stickar du storlek M ska du lägga upp 104 maskor. Eftersom M är den tredje storleken följer du den tredje siffran varje gång flera storlekar anges.

När en storlek ska hoppa över ett moment

Ibland gäller en instruktion bara vissa storlekar. Då kan det stå 0 eller ett streck för de storlekar som inte ska sticka momentet.

Sticka 0 (0) 2 (4) varv

XS	S	M	L
0 varv	0 varv	2 varv	4 varv

Det kan gälla flera mått

Samma princip gäller generellt för flera mått och moment i mönstret.

Maskor

Sticka 12 (14) 16 (18) m
Storlek M = 16 maskor

Cm

Sticka 20 (22) 24 (26) cm
Storlek M = 24 cm

Varv

Sticka 2 (4) 6 (8) v
Storlek M = 6 v

Mina bästa tips!

1. **Välj storlek efter passform**
Välj storlek efter vilken passform du vill att plagget ska ha. Jämför dina egna mått med plaggets angivna mått i olika storlekar.

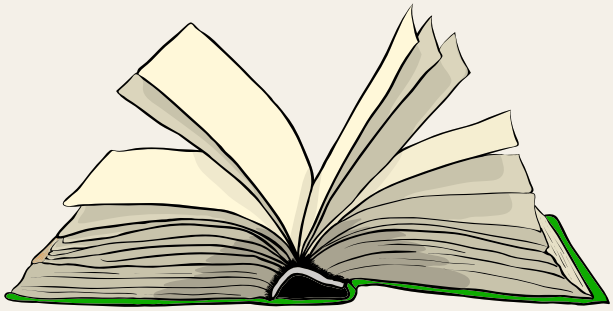
2. **Markera din storlek**
Gå igenom mönstret och markera alla siffror som gäller för din storlek från start.

3. **Läs igenom hela avsnittet**
Ibland blir det tydligare när du förstår hur momentet fortsätter.

Sticksvenskans lilla ordbok

Vanliga förkortningar och vad de betyder

Stickmönster använder förkortningar för att hålla instruktionerna korta och överskådliga. När du väl känner igen de vanligaste blir det betydligt enklare att förstå vad som faktiskt ska göras.

Grundläggande förkortningar

Förkortning	Betydelse
m	maska/maskor
rm	rät maska
am	avig maska
v	varv
st	sticka/stickor
räts	rätsida
avigs	avigsida
tills	tillsammans
ök	öka
minsk	minska
omsl	omslag

Vanliga instruktioner

Instruktion	Betydelse
2 rm tills	Sticka två maskor tillsammans rätt. En maska minskas. Kan även vara 2 am tills. Då stickas två maskor tillsammans avigt.
Lyft 1 m	Flytta en maska från ena stickan till den andra utan att sticka den.
från *till*	Upprepa de moment som anges inom asteriskerna så många gånger som mönstret anvisar. T.ex. *2 am, 2 rm* 7 gånger.
ök-v	Vänsterlutande ökning. Stick in vänster sticka under länken mellan två maskor framifrån och sticka länken vridet rät.
ök-h	Högerlutande ökning. Stick in vänster sticka under länken mellan två maskor bakifrån och sticka länken rät.

Från kryptiskt till begripligt

Så läser du en stickinstruktion

En stickinstruktion kan se ganska komplicerad ut vid första anblick, men består oftast av ett antal mindre moment. Tricket är att läsa den i rätt ordning och dela upp den i hanterbara delar.

Exempel 1: upprepningar med asterikser *

Instruktion
***2 rm, 2 am*, upprepa från * till * varvet ut**

Det betyder att du ska:

1. Sticka två räta maskor.
2. Sticka två aviga maskor.
3. Upprepa samma sekvens, två räta och två aviga, tills varvet är slut.

Asteriskerna markerar alltså början och slutet på det moment som ska upprepas.
I det här exemplet bildar upprepningen en enkel 2 × 2-resår.

Exempel 2: Ökningar med bestämda mellanrum

Instruktion
Öka 1 m i var sida vart 6:e v totalt 4 ggr

Det betyder att du ska öka en maska i början och en i slutet av ett ökningsvarv, med det mellanrum som mönstret anger. Eftersom du ökar en maska i vardera sidan får du två nya maskor per ökningsvarv.

Du gör 2 ökningar på varv 6, varv 12, varv 18 och varv 24. Efter dessa fyra ökningsvarv har du ökat totalt åtta maskor.

Exempel 3: Flera moment i samma instruktion

Instruktion
Sticka 3 rm, 2 rm tills, sticka rm tills 5 m återstår, 2 rm tills, 3 rm

Vi delar upp instruktionen:

1. Sticka tre räta maskor.
2. Sticka två maskor tillsammans rätt.
3. Sticka räta maskor tills fem maskor återstår på stickan.
4. Sticka två maskor tillsammans rätt.
5. Sticka de sista tre maskorna rätt.

Du har nu minskat två maskor på varvet, en i vardera sidan.

Så fungerar ett diagram

Förstå rutorna och symbolerna

I stället för att skriva ut varje maska i text kan ett stickmönster använda ett diagram.
Varje ruta motsvarar vanligtvis en maska eller ett moment, och symbolerna talar om vad du ska göra.

Ett diagram kan först se ut som ett korsord utan ledtrådar, men det finns några grundprinciper som gör det lättare att läsa.

Hur läser man ett diagram?

När du stickar runt läses diagrammet vanligtvis från höger till vänster på varje varv, med början längst ner. Symboler kan betyda olika saker i olika mönster, så läs alltid anvisningarna.

När du stickar fram och tillbaka läses diagrammet vanligtvis från höger till vänster på rätsidans varv och från vänster till höger på avigsidans varv.

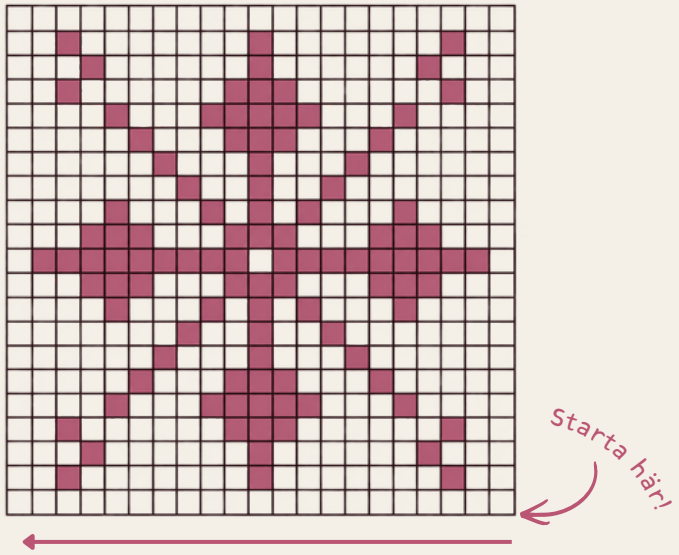

Diagram med två färger

Diagrammet visar ett mönster som stickas med två färger, till exempel en ljus bottenfärg och en mörkare mönsterfärg.

= bottenfärg

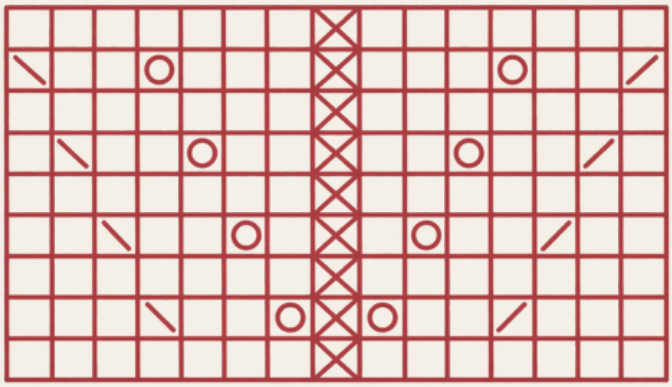
= mönsterfärg

- Varje ruta motsvarar en maska
- Varje rad motsvarar ett varv
- Första maskan är i höger nedre hörn

Enkelt strukturmönster

Diagrammet visar ett enkelt strukturmönster där räta och aviga maskor kombineras med omslag och minskningar.

Varje ruta motsvarar en maska eller ett stickmoment, och symbolerna visar vad du ska göra. Börja längst ner i diagrammet och läs från höger till vänster på första raden. Genom att följa diagrammet varv för varv växer strukturen fram.

Rät maska

Avig maska

Omslag

2 rm tills

Lyft 1 m, sticka 1 rm, dra det lyfta m över

Checklistan

Du behöver inte kunna varje teknik utantill innan du börjar. Men det finns några saker som är bra att ha koll på innan du lägger upp den första maskan.

- □ Jag har läst igenom hela mönstret minst en gång.
- □Jag har valt storlek utifrån plaggets mått och önskad passform.
- □Jag har kontrollerat garnåtgång och garnets egenskaper.
- □Jag vet vilken stickfasthet jag behöver uppnå.
- □Jag har gjort en provlapp om projektet kräver det.
- □Jag har läst igenom mönstrets förkortningar och symboler.
- □Jag har markerat siffrorna som gäller för min storlek.
- □Jag har kontrollerat om plagget stickas runt eller fram och tillbaka.

Om du fastnar mitt i mönstret

Testa den här metoden:

1. **Läs hela instruktionen**
   Försök först förstå vad momentet ska åstadkomma. Ska du öka, minska, forma eller bara fortsätta sticka?

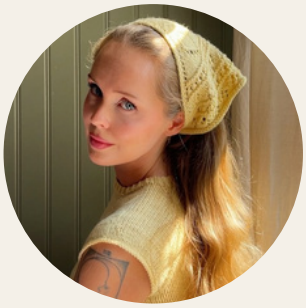
2. **Dela upp det i mindre steg**
   Skriv gärna om instruktionen med egna ord, en del i taget.

3. **Kontrollera maskantalet**
   Om mönstret anger hur många maskor du ska ha efter momentet kan du använda det för att kontrollera att du förstått rätt.

4. **Titta på sammanhanget**
   Läs några rader före och efter instruktionen. Ibland blir det tydligt först när du förstår hur plagget byggs upp.

Tack för att du läste!

Jag heter Melissa och skapar innehåll om stickning, stil och kreativa projekt.

Följ med för fler guider, jämförelser och glimtar från mina egna mönsterprojekt!

Instagram
@melissalennartsson

Ravelry
HotGirlsKnit

Tiktok
@melissius

Etsy
HotGirlsKnit

Anmäl dig här för att få nästa guide direkt i inkorgen!

© 2026 Melissa Lennartsson. Guiden är avsedd för personligt bruk och får inte säljas eller distribueras vidare.

